

סנהדרין צו-א

עניין: בני בניהם של רשעים לימדו תורה

מהר"ל נצח ישראל פ"ז

נבזוראדן גר צדק היה וכו' דע כי מה שספרו כאן מן הרשעים שזרעם נתגייר בישראל ולמדו תורה ברבים הוא ענין נפלא. כי יש לך לדעת שהרשעים כאשר הם מופלגים ברשעות ויש להם כח גדול מאוד כמו שהיה לאלו שזכר, אי אפשר שלא יהיה מצורף כח שלהם אל כח עליון כח הש"י רק שהיה זה אצלם בטומאה, אבל אצל הבנים כאשר נתגיירו נצרף ונזדכך ונתלבן ולפיכך היו בגיהם גדולים מלמדים תורה ברבים. ואי אפשר שלא יהיה כך שכל כח כמו אלו שהיה להם כח גדול [הוא] מאת השם יתברך, וכיון שהוא מאת השם יתברך יש בו צד בחינה מה של קדושה שהרי הוא מן השם יתברך, ואם אצל האב היה בטל כח הקדושה אצל הטומאה אבל בבנים נתלבן כח זה ולכך למדו תורה ברבים. רק מזרע טיטוס לא היה השם יתברך מכניס תחת כנפי השכינה שאין לו חלק בו יתברך והוא נבדל מן הקדושה לגמרי ואינו מצטרף אל הקדושה. לא כמו כל הכחות האחרים שיש להם חבור ודבוק אל הקדושה ומצד אותו הדבוק נתגיירו ולא כן טיטוס שהיה כח שלו כח משחית ומקלקל כמו שהתבאר, ולכן

קדושת לוי כללות הניסים אות ג'

יבואר כמה מאמרים ממה דאמרו בחלק (דף צ"ה) (צו, ב), מבני בניו של סיסרא למדו תורה בירושלים, מבני בניו של סנחרב למדו תורה ברבים ומאן נינהו שמעיה ואבטליון, מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק, ואף מבני בניו של אותו הרשע נבוכדנצר ביקש הקדוש ברוך הוא להכניסן תחת כנפי השכינה אמרו מלאכי השרת רבונו של עולם מי שהחריב את ביתך ושרף היכלך תכניס תחת כנפי השכינה, היינו דכתיב (ירמיה נא, ט) 'רפאנו את בבל ולא נרפתה' מג. והנה צריכין להבין וכי סנחרב והמן היו רשעים קטנים, למה זכו לזה שמבני בניהם למדו תורה ברבים ונבוכדנצר הרשע אמרו מלאכי השרת שלא להכניס מבני בניו תחת כנפי השכינה. והנראה, דהלא כבר ביארנו (לעיל אות ב) על מאמר חכמינו ז"ל (פסחים ק"ה, ב) 'הללו את ה' כל גוים שבחיהו כל האומים' (תהלים ק"ה, א), גוים ואומים מאי עבדיתייהו, ודרשו חכמינו ז"ל אנסים כדכתיב (דברים ל"ב, ט) 'אנשים יבנו בניהם' וכו'.

אמת ליעקב – רבי יעקב קמנצקי

וזה לכאורה מתמי. והנ"ל מזה, דכמו שארז"ל א' שונג וא' מזיד בחלול השם, כמו כן – וכל שכן – בקדוש השם, וכיון שע"י סיסרא נתקיימה שירת דבורה, וע"י סנחרב נעשה נס כ"כ גדול עד שאילו ה' אומר חזקי' שירה ה' נעשה משיח, וכן המן שע"י נכתבה מגילת אסתר, לפיכך כולם זכו לשכר גדול עד שכני בניהם לימדו תורה ברבים. ויסוד הענין הוא כי בקידוש השם לא הפועל עיקר אלא הפעולה עיקר, כי התם כתיב ונקדשתי בתוך בני ישראל, ולא כתיב וקדשתם את שמי וכו' ג. והעיקר הוא שיתקדש שם ה' ואין נ"מ מי הוא הפועל, ואפילו נעשה בע"כ של הפועל ג"כ עכ"פ נעשתה הפעולה של קידוש השם, ולכן כיון שע"י נגרם קידוש השם בע"כ זכו הם לשכר גדול.